

RAPPORT IN HET KORT

Samenvatting, conclusies en aanbevelingen

Voor u ligt het rapport met de bevindingen van de Algemene Rekenkamer Curaçao (hierna: de Rekenkamer) bij de Jaarrekening 2014 van Curaçao. In dit rapport presenteert de Rekenkamer de resultaten van haar onderzoek naar de jaarrekening.

De wettelijke taken van de Rekenkamer zijn beschreven in de Landsverordening Algemene Rekenkamer Curaçao¹ (hierna: Lv ARC) en in de Staatsregeling². In het kader van deze wettelijke taken heeft de Rekenkamer het door de ministers gevoerde financieel beheer en de jaarrekening beoordeeld. Daarbij is de Rekenkamer nagegaan of:

1. de baten, lasten en balansmutaties tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de landsbegroting en overige relevante wettelijke regelingen;
2. zorg is gedragen voor ordelijk en controleerbaar financieel beheer;
3. in de jaarrekening het gevoerde financieel beheer getrouw is weergegeven; en
4. de jaarrekening overeenkomstig de daarvoor gegeven voorschriften is opgesteld.

Hierbij heeft de Rekenkamer op grond van de Lv ARC³ mede gebruik gemaakt van de bevindingen van de Stichting Overheidsaccountantsbureau (hierna: SOAB) die de jaarrekening heeft gecontroleerd.

De belangrijkste uitkomsten van het onderzoek naar de jaarrekening 2014 zijn:

De baten, lasten en balansmutaties zijn niet tot stand gekomen in overeenstemming met de landsbegroting en met de andere wettelijke regelingen⁴

De baten, de lasten en balansmutaties zijn niet tot stand gekomen in overeenstemming met de vastgestelde landsbegroting (begrotingsoverschrijdingen) en met andere wettelijke regelingen, zoals de Subsidieverordening.

Er is niet zorg gedragen voor ordelijk en controleerbaar financieel beheer⁵

Bij de controle van de jaarrekening 2014 heeft SOAB geen controle gedaan naar de opzet, het bestaan en de werking van de administratieve organisatie en de daarin verankerde maatregelen van interne beheersing (hierna: AO/IB). Reden hiervoor is volgens SOAB dat er zich geen noemenswaardige wijzigingen hebben voorgedaan ten opzichte van de geconstateerde tekortkomingen in de AO/IB bij de controle van de jaarrekening 2013. De tekortkomingen in de AO/IB betreffen tekortkomingen die ook

¹ Lv ARC, artikel 22

² Staatsregeling, artikel 68

³ Lv ARC, artikel 24

⁴ Zie hoofdstuk 3 van dit rapport

⁵ Zie hoofdstuk 4 van dit rapport

in voorgaande jaren (2011, 2012 en 2013) zijn geconstateerd. Deze tekortkomingen houden risico's in voor de rechtmatigheid, volledigheid en juistheid van de baten en lasten en de doelmatigheid van de inrichting van het financieel beheer. Tekortkomingen komen voor bij alle ministeries en hebben betrekking op de capaciteit en deskundigheid van het personeel, de interne controle, het inkoopproces, de personeelslasten, de subsidieverstrekking, de opbrengsten en de (tussentijdse) verslaggeving. SOAB constateert dat de tekortkomingen in de interne beheersingsmaatregelen binnen de ministeries ten opzichte van 2013 niet significant zijn verbeterd. Dit heeft tot gevolg dat ook voor de jaarrekening 2014 sprake is van onzekerheid ten aanzien van de juistheid, volledigheid en rechtmatigheid van de in deze jaarrekening verantwoorde posten. Zolang er geen verbetering optreedt in de interne beheersingsmaatregelen zal er sprake blijven van onzekerheid. De Rekenkamer is van oordeel dat er nog steeds sprake is van ernstig falen van het financieel beheer.

In de jaarrekening is het gevoerde financieel beheer niet getrouw weergegeven⁶

Er bestaan ernstige en omvangrijke tekortkomingen in de interne controle en daarmee in het financieel beheer. Dit heeft ertoe geleid dat de informatie in de jaarrekening over de balansposten, de posten van de Gewone Dienst en de Kapitaaldienst niet betrouwbaar is. Daarnaast bestaan er onzekerheden als gevolg van het ontbreken van informatie die nodig is om de jaarrekening te kunnen controleren. Het ontbreken van informatie wordt voornamelijk veroorzaakt door de werkwijze en manier van archivering door de overheid. De Rekenkamer is van oordeel dat zowel de werkwijze als het systeem van archiveren door de overheid kan worden geoptimaliseerd. Hierdoor concludeert de Rekenkamer dat het ontbreken van informatie (documenten, specificaties, onderbouwingen e.d.) vermijdbaar en verwijtbaar is. De meeste fouten en onzekerheden zijn naar het oordeel van de Rekenkamer eenvoudig op te lossen. Dit betekent dat verwacht mag worden dat de jaarrekening binnen een redelijke termijn van enkele jaren geen fouten en onzekerheden meer bevat. De informatiewaarde van de jaarrekening voldoet niet aan de eisen die de Landsverordening Comptabiliteitsvoorschriften (hierna: Lv Cv) stelt; met name ontbreekt een toereikende toelichting in de jaarrekening. Zo ontbreekt in het jaarverslag⁷ toereikende informatie over de realisatie van beleidsvoornemens terwijl in de jaarrekening informatie ontbreekt over de oorzaken van de verschillen tussen de begrote en de gerealiseerde baten en lasten per ministerie of staatsorgaan. Daardoor bevat de jaarrekening onvoldoende informatie om de gebruikers ervan in staat te stellen zich een oordeel te vormen over de uitvoering van de beleidsvoornemens en het gevoerde beheer. De Rekenkamer is van oordeel dat zolang niet is voldaan aan de eisen van getrouwheid (juistheid, volledigheid en toereikendheid van de toelichting) de jaarrekening niet voldoet aan de eisen en normen die aan een jaarrekening worden gesteld.

⁶ Zie hoofdstuk 5 van dit rapport

⁷ Lv CV, artikel 33, tweede lid

De jaarrekening is overeenkomstig de daarvoor gegeven voorschriften opgesteld⁸

De jaarrekening bevat alle voorgeschreven onderdelen⁹ echter het vereiste inzicht ontbreekt daar niet op alle voorgeschreven aspecten toelichting is gegeven danwel inzicht is verschaft in overeenstemming met de comptabiliteitsvoorschriften. De jaarrekening geeft namelijk geen inzicht in de financiële positie en de baten en lasten van de collectieve sector, de begrotingsoverschrijdingen en -onderschrijdingen, het deel van het eigen vermogen en voorzieningen dat naar verwachting binnen een jaar zal worden aangewend en de realisatie van de beleidsvoornemens van het betreffende dienstjaar.

Bezwaar van de Rekenkamer

Het is voor het Curaçao (hierna: het Land) van groot belang dat er binnenkort sprake zal zijn van controleerbaar financieel beheer en van een goedkeurende controleverklaring bij de jaarrekening. Een goedkeurende controleverklaring betekent dat de jaarrekening de gebruiker hiervan in staat stelt zich een oordeel te vormen over de uitkomsten van het financieel beheer omdat de informatie in de jaarrekening juist en volledig is en de toelichting bij de jaarrekening toereikend is. De tekortkomingen die bij de controle van de jaarrekening 2013 zijn geconstateerd vormen een beperking voor een goedkeurende verklaring. Voor het opheffen van deze tekortkomingen heeft de Rekenkamer in het rapport bij de jaarrekening 2013 aanbevelingen gedaan die een bijdrage leveren aan het opheffen van deze tekortkomingen. Bij de controle van de jaarrekening 2014 heeft de Rekenkamer weinig voortgang gezien in het implementeren van deze aanbevelingen. Omdat er geen verbetering is opgetreden en de regering geen verbeterplan heeft vastgesteld dat de oorzaken voor fouten en onzekerheden wegneemt, heeft de Rekenkamer de Minister van Financiën door tussenkomst van de Raad van Ministers (hierna: de RvM) schriftelijk¹⁰ geïnformeerd dat de Rekenkamer op grond van haar onderzoek formeel bezwaar heeft met betrekking tot de jaarrekening 2014 en het financieel beheer. De Rekenkamer heeft op 25 juli 2016 van de Minister van Financiën een reactie¹¹ ontvangen. Het antwoord van de minister geeft de Rekenkamer onvoldoende zekerheid dat binnen een redelijke termijn de oorzaak voor het bezwaar zal worden weggenomen. Om die reden heeft de Rekenkamer besloten om het bezwaar te handhaven. De minister is bij brief d.d. 11 oktober 2016 door tussenkomst van de RvM hiervan in kennis gesteld. De Rekenkamer heeft de Staten op 1 december 2016 van haar beslissing tot het handhaven van het bezwaar geïnformeerd. Hierna heeft de Rekenkamer op 21 december 2016 een plan van aanpak van de RvM ontvangen. Aangezien de Rekenkamer de Staten reeds geïnformeerd heeft over haar beslissing tot het handhaven van het bezwaar heeft de Rekenkamer de RvM op 7 februari 2017 geadviseerd om hun plan van aanpak als aanvullende toelichting op de

⁸ Zie hoofdstuk 5 van dit rapport

⁹ Lv CV, artikel 18

¹⁰ Brief 046-16 d.d. 15 juni 2016

¹¹ Brief met kenmerk 2016/023902

jaarrekening naar de Staten te sturen. De Rekenkamer heeft in de tussenperiode het plan beoordeeld en is van mening dat het plan niet voldoende zekerheid biedt dat de tekortkomingen die een beperking vormen voor een goedkeurende verklaring, hiermede worden weggewerkt. De Rekenkamer baseert haar mening op het feit dat niet voor alle tekortkomingen door de ministeries maatregelen zijn vermeld, de maatregelen in de plannen niet eenduidig aangeven welke acties worden ondernomen, voor diverse maatregelen geen realisatiedatum is vermeld en de status van de implementatie van de maatregelen niet bekend is.